

ספרות ילדים ונוער

על חיות ועופות

— מאת שולמית לפיד —

באה המציירת בינה גבירץ ועל-ידי שיגוי מקום, תנוחה או צבע, מסייעת לילד להבין, כי מספר מתחלק ל- יחידות שאפשר לחברן באופנים שונים. אם אומר תחרו: „ששה עכב-רים רצים ביתד / רודף אותם הפ-חד“, ציירה ב. ג. חמישה עכברים שהששי בגרר אתריהם; ואם אומר תחרו: „שבעה כלבים עשו יום-חג / זערכו להם משחק“ — ציירה חמישה עכברים יושבים ושניים גוספים הנז-סעים על תד-אופן.

ציוריה של בינה גבירץ בחמדים ומלווים ביצילות את חרוזי של אפי-רים תלמי- עריכתו של הספר בהירה ובאה. אפרים תלמי, שעל ברכיו גדלו כבר רבבות אוהבי האות העברית, הכין עור טוב לאם המבקשת ללמד את ילדה „אותיות ומספרים“.

„התן הקטן“ ונוער סיפורים על צפורים וחיות — סיפרה של יונה סטולר, צייר גלי הוס ויצא ל- אור בהוצאת הקבוץ-המאוחד. זהו ספר מיוחד במינו: סיפורים קצר-רים, לרוב באורך של עמוד אחד על חיה או עוף שנקרו בדרכה של המ-ספרת- למרות שבחיצוניותם מזכירים הסיפורים את צורת המשל, הרי בתוכנם רחוקים הם ממנו כמרחק החיים מן הספרות. הסיפורים הם כמעט כרוניקה, מסופרת ביושב, ללא רמזים, ללא פואנטות, בלי מוסר השכל וללא השנינות המאפינת את המשל. אין בסיפורים יותר ואף לא פחות מן הנראה לעין. החיות אינן מתוארות כהשלכה של תכונות אנו-שיות. המספרת אוהבת אותן כפי שהן, על אופיין ותכונותיהן החיות-יות. הצלילה תמיד פשוטה בתכלית הפשטות: פרפר לבן נח על שמלת הילדה ומשאיר עליה שרשרות ביצים ועירות; המספרת-הילדה ואחיה מטפ-לים בעורב פצוע ומשלחים אותו לחופשי כשהוא מבריא; כלב גדול בא להשתכן בביתה הנכפרי והם נאל-צים להיפרד מעליו בשובם העירה; פשוט ההורס את קנו ומשליך את ביציו; גור של נמיה הגדל בנעל הבית של המספרת... חלק מן הסיפור-רים נופם ברוסיה הקרה והרחוקה וחלקם בעמק הירדן. המספרת אינה מנסה ליפות את המציאות ואינה מס-תירה מקוראיה, כי החיות נידונות למחלה ולמות. על פי מידת האהבה שבה היא מספרת על חייהן אפשר לשער את מידת הצער על פגיעיהן. הסיפור החוחם- את הקובץ שונה משאר הסיפורים, הן בתוכנו, והן באורכו: „כאשר הייתי ילדה“ מתאר את ילדותה של המספרת במוסקבה ואף-כי הכתוב נחמד כשלעצמו, אפי-שר היה לוותר עליו, בהיותו חריג. הספר מעוטר בציורים נאים ונעי-מים (בשני צבעים) ובעטיפה צבעו-נית יפה ומקורית של גלי הוס. מתאים לקריאה לבני שבע ומעלה.

אותיות ומספרים לילדים הקטנים

„אותיות ומספרים“ מאת אפרים תלמי (הוצאת יורעאל) כשמו כן הוא: ספר הבא ללמד את הילד צורת אות ומספר. בכל עמוד המוקדש לאות המסויימת מובאים מספר חרו-זים קצרים אשר קל לשננם. המתכו-נת ידועה ומקובלת והיא כבר הוכי-הה את עצמה. החידוש כאן הוא בי-עצם הפשיה מחדש על-ידי סופר המצוי אצל ילדים ואמון על הכתיבה עבורם. רוב החרוזים נקלטים ללא קושי. יש לי רק שתי הסתייגויות: פה ושם מסתנגנים לתוך הכתוב מוש-גים ומילים שקשה להסבירם לילד בן 4, 5, 6. לדוגמא: „אניה בים חות-רת / שובל קצף היא גוררת“, או „גרזן בעץ אדם תוקע, / להסקה עצים בוקע“. מעט מאד ילדים ישראליים ראו גרזן מונף על עץ ומעט עוד יותר יבינו מהם הם עצים להסקה. או: „דלי הוא כלי לשאוב בו מים / מן הבאר אחת ושתיים“, שוב מושג שאינו מוכר לרוב הקוראים הצעירים מבטיון ראשוני, כי אם שאוב מספ-רות ילדים בתקופות שבהן היו הדלי והגרזן (כמו חוטב עצים ורועת ה-אווזים) מוכרים. היטב לקוראים. הסתייגות שניה מתיחסת לצורה הגר-פית: הספר נוצר כדי לעשות לילד הכרה עם האותיות ועל-כן כדאי היה להבליט בצורה, בצבע או בגודל את תחילתו של כל חרוז.

חלקו השני של הספר, העוסק ב- מספרים, משיג מטרה כפולה: לא-די שהוא מלמד את הקורא הקטן צורת מספר על-ידי חרוז קצר ומועיל, אלא